

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Yılmaz Tunç** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İktüzüğünün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Serhat Eren

Diyarbakır Milletvekili

Türkiye'de cezaevlerinde özellikle de siyasi mahpuslara yönelik geliştirilen ağır hak ihlalleri ve sağlık haklarına yönelik engellemeler artarak devam ediyor. Mahpusların sağlık hakkına erişim anlamında yaşadıkları önemli sorunlarının başında kolluk kuvvetlerinin muayene odasında bulunmayı istemeleri ve kelepçeli olarak muayene dayatılması geliyor. Bu uygulamalar etkin tedavi uygulamalarının ortadan kaldırılmasına ve mahpusların tedavi edilme hakkından faydalanamamalarına sebep olmaktadır. Mahpusların da sağlığa erişim hakkından faydalanması sağlanmalıdır. Fakat söz konusu uygulamalar mahpusları yargılamakta ve cezalandırmaktadır. Bu bakımdan mahpusların kelepçeli muayene edilmeleri onları damgalayıcı, kriminalize edici, sağlık hakkını engelleyici bir tutumdur. Son olarak İnsan Hakları Derneği tarafından hazırlanan hasta tutsaklar listesinde de yer alan hasta mahpus Mehdi Boz, Yeni demokrasi Aileleri Derneği'ne (YDAD) gönderdiği faksta kelepçeli muayene dayatmasını kabul etmediği için askerler tarafından işkenceli saldırıya maruz kaldığını anlattı. Gönderdiği faksta 21 Mayıs tarihinde diş protezi yapımı için Fırat Üniversitesi Ağız Diş Kliniği bölümüne gittiğini belirten Boz, kadın diş doktoruna kelepçelerini açtırmasını istediğini, doktorun ise kelepçeli muayeneyi dayattığını aktardı. Dayatmayı kabul etmediğini ifade eden Mehdi Boz, uzman çavuşların kelepçelerin açılmasının "yasak" olduğunu söylediğini ve yaşanan tartışmalar sonucunda astsubayın gelip kelepçeleri açtığını, astsubayın odadan ayrılmasıyla doktorun kelepçelerin geri takılmasını istediğini ve kelepçelerin geri takıldığını ifade etti.

Mehdi Boz, gönderdiği faksta ayrıca tedavi hakkının gasp edilemeyeceğini ve tedavi olmak istediğini belirtmesiyle birlikte uzman çavuşların kendisini sürükleyerek hastaneden çıkarıldığını ve alt kata inen merdivenlerden itilerek sırt üstü yuvarlanarak düşürüldüğünü belirtti. Yaşanan saldırı sonrasında kelepçelerin bileklerini kestiğini, bilekleri kanamasına rağmen doktora çıkarılmadan ring aracına bindirildiğini ifade etti. Son olarak hapishaneye döndükten sonra, kampüs içerisindeki hastaneye götürüldüğü, sırtında, boğazında ve ağzının içinde oluşan yaralar nedeniyle darp raporu aldığını belirtti.

Bu bağlamda,

- 1- Mehdi Boz'un 21 Mayıs tarihinde Fırat Üniversitesi Ağız Diş Kliniği'nde yaşadığı kelepçeli muayene dayatması ve sonrasında maruz kaldığı işkence ile ilgili olarak Bakanlığınız tarafından başlatılan bir soruşturma var mıdır? Varsa, bu soruşturmanın detayları nelerdir?
- 2- Mehdi Boz'un yaşadığı olay sonrasında aldığı darp raporu için ne tür adımlar atılmıştır?
- 3- Mahpusların kelepçeli muayeneye zorlayan, onları damgalayıcı, kriminalize edici ve sağlık hakkını engelleyici tutum sergileyen cezaevi personeli, kolluk güçleri ve diş hekimi hakkında idari ve adli soruşturma başlatılması için bir girişiminiz olacak mıdır?
- 4- Kelepçeli muayene uygulamasının insan hakları ve mahkumların sağlık hakkı üzerindeki etkileri konusunda bakanlığınızın bir değerlendirmesi var mıdır?
- 5- Cezaevlerinde hasta tutuklu ve hükümlülerin tedavi haklarının korunması için ne tür önlemler alınmaktadır?
- 6- Hasta tutukluların tedavi süreçlerinde yaşanan hak ihlalleri ve kötü muamele iddiaları hakkında yapılan denetimler ve sonuçları nelerdir?
- 7- Son 5 yıl içinde cezaevlerinde tutuklu ve hükümlülerin işkence ve kötü muameleye maruz kaldığına dair bakanlığınıza ve bakanlığınıza bağlı birimlere kaç şikâyet yapılmıştır? Bu şikâyetler sonucunda açılan soruşturma sayısı ve sonuçları nelerdir? Kaç personel hakkında disiplin veya ceza işlemi uygulanmıştır?
- 8- Cezaevlerinde yaşanan işkence ve kötü muamele iddialarının bağımsız ve tarafsız bir şekilde araştırılması için Bakanlığınız ne tür adımlar atmaktadır?
- 9- Uluslararası insan hakları örgütlerinin ve bağımsız gözlemcilerin cezaevlerinde inceleme yapmasına ne sıklıkla izin verilmektedir?
- 10- Bağımsız gözlemciler en son hangi cezaevini ziyaret etmiş ve bu ziyaretler sonucunda tespit edilen ihlaller nelerdir?
- 11- Cezaevlerinin denetim ve izleme mekanizmaları nasıl işlemektedir?
- 12- İşkence ve kötü muamele iddialarını önlemek amacıyla son 5 yılda hangi iyileştirme çalışmaları yapılmıştır? Bu çalışmalarda hangi somut adımlar atılmıştır ve sonuçları nelerdir?
- 13- Cezaevlerinde tutuklu ve hükümlülerin güvenliğinin sağlanması ve insan onuruna uygun koşullarda yaşamalarının temini konusunda ne tür önlemler alınmaktadır?